

Kun je je eigen leven doorgronden?

Boekbespreking van Marjoleine de Vos, *Doe je best, Lof van het ongrijpbare leven* (Van Oorschot, 2018)

Het nieuwe boek van Marjoleine de Vos, *Doe je best, Lof van het ongrijpbare leven* (Van Oorschot, 2018) is een meditatie over de vele ongerijmdheden van het bestaan en het menselijk onvermogen daar een duidelijke draad in te vinden. Alsof het echte, eigenlijke leven steeds ontsnapt zodra je het probeert vast te grijpen. Elk woord dat je gebruikt, elk begrip dat je van stal haalt, laat telkens maar één aspect van de zaak zien, terwijl de kleinste inspectie ervan onmiddellijk ook andere aspecten naar boven haalt, die net zo goed recht van spreken of beschouwing hebben. En elk verhaal kent vele varianten, net als in de mythologie.

De Vos laat haar gedachten dwalen over zulke verschillende onderwerpen als het lot, de waarheid, de grote begrippen, de betekenis van eten, de plicht tot geluk, de zin van weemoed en vele andere. In elk daarvan probeert ze haar gedachten en gevoelens zo te verhelderen of te classificeren dat er mogelijk een conclusie of een voorschrift uit tevoorschijn komt. Maar telkens komt ze niet veel verder dan dat het leven rommelig is, veel verschillende kanten heeft, en dat je dus niet meer kunt doen dan je best, doen wat je kunt.

Hoe weinig spectaculair dat ook klinkt, de weg ernaar toe die zij uittekent leidt, met zijn vele omzwervingen, tot verrassende ontdekkingen. Over hoe het leven verder gaat na het einde van het verhaal. Over het onmogelijke en tegelijk onstilbare verlangen naar éénwording met een ander. Over dat je maar beter de goddelijke maat kunt inwisselen voor de menselijke. Het is allemaal herkenbaar beschreven, dichtbij de ervaring, en tegelijk erudiet en van een grote schoonheid. De Vos heeft een heel eigen, relativerende toon, losjes, associatief, mijmerend, zoals ze ook haar columns in NRC opbouwt. Maar het is essayistisch van hoog niveau, alsof ze allerlei persoonlijke gedachten en invallen ter plekke uitprobeert. Steeds neemt ze haar eigen gedachten de maat, geeft ruimte aan twijfels en 'second thoughts', en vervolgens weer aan de gedachten die daaruit voortkomen.

Al lezende kreeg ik het gevoel dat het typisch vrouwelijk is wat zij doet, aards, lichamenlijk, dicht op de dagelijkse dingen, zoals eten en relaties, de tegenstellingen in je eigen denken en voelen, het onvermogen jezelf of een ander werkelijk te begrijpen, het hele gehannes van het leven. Maar bovendien, en dat is nog wel het meest bijzondere, zij roept het gevoel op dat daar niet per se iets aan veranderd of verbeterd hoeft te worden. Ze hoeft nergens anders naar toe. Een vraag hoeft niet beantwoord, een probleem niet opgelost te worden, het leven niet doorgrond. Alleen al het beleven, beschouwen, bespreken ervan is genoeg. Het is een denken dat pas op de plaats maakt, en aandacht heeft voor wat er hier en nu is.

De Vos heeft een scherp zintuig voor het alledaagse, de kleine kleurwisselingen van het gemoed, de minieme maar herkenbare wendingen van het innerlijke gesprek dat je steeds met jezelf voert, en ook voor de altijd scheve verhouding tussen het grote en het kleine verhaal. Ze doorspekt haar bespiegelingen met dichtregels en poëtische beelden. Het zijn

mooie, fijnzinnige manieren van kijken, je wordt er zelf preciezer van in je aandacht en de gebruikelijke warboel van ervaring krijgt er een aparte glans door.

Mijn oordeel: vijf ballen.